

Όταν η τέχνη παίρνει το όπλο της

Μάκης Καβουριάρης

03/06/2013

Είναι η δεύτερη φορά που χρησιμοποιώ αυτό τον τίτλο.

Τον χρησιμοποίησα μια πρώτη φορά στην Αυγή, γράφοντας για την δραματουργική επεξεργασία της Έλενας Πατρικίου με τον τίτλο Ούτ' ορφανό, ούτε φτωχό, ούτ' απ' τα ξένα ξένον, με θέμα τα εργατικά ατυχήματα τα πρώτα χρόνια της κρίσης, (Αυγή 2/11/2010).

Τον χρησιμοποιώ και σήμερα, που η κρίση έχει διαλύσει τον κοινωνικό ιστό, γιατί ταιριάζει στην δραματουργική επεξεργασία που παρουσίασαν η Κάτια Γέρου, η Ελεάνα Γεωργούλη και ο Λεωνίδας Μαριδάκης, σε σκηνοθετική επιμέλεια του Σάββα Στρούμπου, με τον τίτλο «Ντοκουμέντο», στο Κέντρο Τέχνης και Πολιτισμού ΒΕΤΟΝ 7, (12 με 28 Απριλίου 2013), όπου μέσα από τον λόγο, την μουσική, την κίνηση και το τραγούδι, μας αποκάλυψαν το χάος της εξουσίας και την κοινωνία των κονιορτοποιημένων και κομματιασμένων ανθρώπων της εποχής μας. «Τα κορμιά χωρίς κεφάλια, τα κεφάλια χωρίς μάτια, τα μάτια χωρίς σκέψη, την σκέψη χωρίς ψυχή».

Και μας έδειξαν πως τα κορμιά, τα κεφάλια, τα μάτια και η σκέψη απαντούν στο χάος της εξουσίας. Στο χάος των από πάνω, που έχουν την εξουσία και κάνουν ό,τι κάνουν επειδή «μπορούνε να το κάνουν», έρχεται η απάντηση αυτών που «αρνούνται να ζούνε μέσα στον τρόμο, να τρώνε και να πίνουνε ανθρώπινο πόνο». Δεν μας δείχνουν τον δρόμο. Στον δρόμο ψάχνουν την απάντηση. «Τι πρέπει να γίνει – δεν ξέρω – Θα το μάθω στο δρόμο», μας λένε οι συντελεστές του Ντοκουμέντου.

Το θέατρο, υπό μία έννοια, περιλαμβάνει όλες τις τέχνες, γράφει ο Κυριάκος Κατζουράκης στο έξοχο βιβλίο του «Τάξη στο χάος», που μόλις κυκλοφόρησε και παρουσιάζεται, αύριο Κυριακή, στο Μουσείο Μπενάκη. Αν δε ένα από τα ζητούμενα για τον καλλιτέχνη είναι, κατά Κατζουράκη, η «μείξη της τέχνης με τη ζωή», το θέατρο, που είναι η

πλέον άμεση τέχνη, μπορεί να γίνει το κατ' εξοχήν είδος της τέχνης, όπου το κοινωνικό και το πολιτικό συναντώνται και ενδεχομένως το ερώτημα «τι είναι πολιτική τέχνη ή πολιτική στην τέχνη ή τέχνη στην πολιτική», βρίσκει την απάντησή του. Γιατί το θέατρο αναπαριστά την κοινωνία σε μια ιδιαίτερη σχέση των συντελεστών του έργου με την δουλειά τους και του θεατή με τα επί σκηνης τελούμενα.

Στην ιστορία του ανθρώπου, άπειρες είναι οι στιγμές που η τέχνη παίρνει το όπλο της, γιατί είναι το έσχατο καταφύγιο στις δυσκολίες του και ίσως, ίσως, ο προάγγελος της αλλαγής στην πορεία του. Γιατί, όπως τραγουδάει η Ελεάνα στο Ντοκουμέντο, «Χρέος δικό μου να μη συνηθίσω, ό,τι σκοτώνει κάθε πνοή, χρέος δικό μου να τραγουδήσω μιαν άλλη ζωή». Τα μάτια μας διακρίνουν το φωτεινό αύριο, συμπληρώνει η Κάτια.

Αποκαλυπτική στο Ντοκουμέντο είναι η ιστορία της παρτίδας σκακιού ανάμεσα στους δύο σκακιστές της εξουσίας, τους ειδικούς του παιχνιδιού, και η παρουσία του μικρού ανθρώπου, που το χαμόγελό του δείχνει πως ξέρει ότι υπάρχει και ένας τρίτος παίχτης: αυτός, και ότι η παρτίδα δεν έχει χαθεί. «Το ξέρει όχι επειδή το ξέρει, αλλά επειδή ονειρεύεται». Το όνειρο δε, μπορεί να είναι το πρώτο στάδιο της αυτογνωσίας και του δρόμου για την απελευθέρωση του ανθρώπου.